

Doopsgezinde Gemeente Alkmaar

*zondag 2 mei 2021 - online leesdienst
Zr. Wytske Dijkstra*

Beginnen wij het lezen van deze bladzijden met een ogenblik stilte, een ogenblik van inkeer, van wijding.

Wijding

*Zijn wij ons bewust dat de Heer met ons is,
met ons wandelt en naast ons neerzit,
ook als wij alleen zijn.*

*Moge dat besef ons voeden en sterken,
heel ons leven lang.*

*Opdat wij leven en vrucht dragen
met allen, in allen, tot in eeuwigheid.*

Lied 971 Zingt een nieuw lied

[tekst Jan Wit. Melodie Komt nu met Zang.

Meezingen kan met <https://www.youtube.com/watch?v=uA7-l89qpvM>]

Zing een nieuw lied voor God de Here
En wees van harte zeer verblijd.
God wil alhier met ons verkeren
Hier wordt een huis voor Hem bereid.
Hij heeft de hand en het verstand
Gezegend voor het werk,
De bouw van Christus' kerk.

*God wil aan ons telkens weer tonen
Dat Hij genadig is en trouw.
Dat Hij met ons samen wil wonen,
Geeft ons de moed voor dit gebouw.
Maar niet met steen en hout alleen
Is 't grote werk gedaan.
't Zal om onszelve gaan.*

Inleidende tekst

*Als wij ons hoofd buigen, om tot onszelf in te keren
Dan heiligen wij daarmee het moment,
Wij heiligen onszelf,
En loven God.*

Gebed

*God, wij buigen hier het hoofd in een poging, om dichter bij U te komen.
U bent ons nabij, dat weten we. Maar U lijkt soms zo ver weg.
Als het lawaai en de onrust om ons heen is.
Als die onrust en het lawaai zich van ons meester maken
Zich in ons brein lijken te boren.
Dan horen we Uw stem niet meer,
niet in ons binnenste, niet in de stemmen van de mensen om ons heen.
Maak dan, dat wij attent worden, nu, voor de tijd die we nemen om dit te lezen, te bekijken, en te
doen klinken.
En voor altijd.
Amen.*

Lied 973 Om voor elkaar te zijn uw oog en oor

[tekst Dufner/Landman. Medlodie Charles Villiers Stanford. Meezingen kan met
<https://www.youtube.com/watch?v=eo8erZbwv64>]

Om voor elkaar te zijn uw oog en oor,
te zien wie niet gezien wordt, niet gehoord,
en op te vangen wie zijn thuis verloor,
halleluja,

om voor elkaar te zijn uw hand en voet,
te helpen wie geen helper had ontmoet:
wie dorst of hongert wordt getroost, gevoed,
halleluja,

om voor elkaar te zijn uw hart en mond,
om op te komen voor wie is verstomd,
voor wie gevangen zit of is gewond,
halleluja,

roept U ons, Christus, uw gezicht te zijn,
gerechtigheid en vrede, brood en wijn,
uw liefde, hoop, geloof – uw zonneschijn.
Halleluja!

Johannes 15: 1 – 8

Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. Iedere rank aan mij die geen vrucht draagt snijdt hij weg, en iedere rank die wel vrucht draagt snoeit hij bij, opdat hij meer vruchten draagt. Jullie zijn al rein door alles wat ik tegen jullie gezegd heb. Blijf in mij, dan blijf ik in jullie. Een rank die niet aan de wijnstok blijft, kan uit zichzelf geen vrucht dragen. Zo kunnen jullie geen vrucht dragen als jullie niet in mij blijven. Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in mij blijft en ik in hem, zal hij veel vrucht dragen. Maar zonder mij kun je niets doen. Wie niet in mij blijft wordt weggegooid als een wijnrank en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand. Als jullie in mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren. De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn.

Lied 656

[tekst Oosterhuis, melodie Huijbers

Meezingen [https://kerkliewiki.nl/ik_ben_de_wijnstok_\(Oosterhuis\)](https://kerkliewiki.nl/ik_ben_de_wijnstok_(Oosterhuis)) en dan scrollen naar “opname beluisteren”]

Ik ben de wijnstok, mijn Vader de wijngaardenier.
Gij zijt de ranken, dus blijf in mij,
ik blijf in u – dan vindt Hij vruchten hier.
Zing voor de Vader, de wijngaardenier,
dus blijf in Mij, Ik blijf in u – dan vindt Hij vruchten hier.

Ranken onvruchtbaar die snijdt Hij af,
die werpt Hij weg; zij moeten branden. –
Dus blijf in mij, ik blijf in u, – ’t is waarheid wat ik zeg.
Zing voor de Zoon, want zijn woord is uw weg, –
dus blijf in Mij, Ik blijf in u –
't is waarheid wat Ik zeg.

1 Kor 3: 9b – 13a

U bent een bouwwerk van God. Overeenkomstig de taak die God mij uit genade heeft opgelegd, heb ik als een kundig bouwmeester het fundament gelegd, en anderen bouwen daarop voort. Laat ieder erop letten hoe hij bouwt, want niemand kan een ander fundament leggen dat er al ligt – Jezus Christus zelf. Of er op dat fundament nu verder wordt gebouwd met goud, zilver en edelstenen of met hout, hooi en stro, van ieders werk zal duidelijk worden wat het waard is.

Het laatste vers uit de brief aan de Korinthiërs laat ons achter met een cliffhanger – hoe zal het ons vergaan, wat is ons bouwen waard als het er op aan komt? Het vers is gericht aan mensen die verwarrende tijden beleven en onzeker zijn over de toekomst. Die onzekerheid vind ik terug in het volgende lied – met een duidelijke conclusie: wij hebben de belofte van betere tijden.

Lied 818 Niet is het laatste woord gesproken

[tekst Andries Govaart, melodie Fokke de Vries

Gezongen versie <https://www.youtube.com/watch?v=fkpsA9dcepw>]

Niet is het laatste woord gesproken,
er klinkt een lied, al is het nacht.
Onzeker gaan wij, reisgenoten,
op weg met wie ons samenbracht.
Wat komen zal is nog verborgen,
God weet, wat ons te wachten staat:
het stille licht, een nieuwe morgen,
waarmee ik mij verzoenen laat.

Wie als het water uitgegoten
de dorre grond tot bloeien brengt;
wie als de dauw daalt in de morgen
en schepping teer met licht doordrenkt,
leeft niet vergeefs, gaat niet verloren
in duisternis van niemandsland.
Een naam klinkt in het wuivend koren:
belofte van het nieuwe land.

Aan de lezers

Soms krijg je zomaar heimwee naar oude tijden... Zoals laatst, toen ik in de etalage van onze kringloopwinkel een 'tegeltje' zag liggen. Zo één met een wijze les erop. Mijn ouders, tamelijk seculier, hadden er één met "Wat kan een sterfelijk mens op aarde meer nog wensen, dan koren op het land en vrede voor de mensen". Tegenwoordig zie ik ze langskomen op Facebook. Sommige komen uit de managementhoek "een wonder komt op gang als je evenveel energie besteedt aan je dromen, als aan je angsten", andere roepen op tot onthechting "ont-moeten is een werkwoord". Sommige zijn best mooi: "De schoonheid die jij in mij ziet, is een afspiegeling van jou" (maar die was dan ook van Roemi – en moet nu *jij* of *jou* met een hoofdletter worden geschreven, of beide?). In ons kerkgebouw in Utrecht hebben we een vitrine met (onder andere) twee tegeltjes met de kenschetsen van het Doperdom erop: "Dopen wat mondig is, spreken wat bondig is, vrij in 't Christelijk geloven, daden gaan woorden te boven"; het één in het Nederlands, het andere in het Fries. Dat is onze ethiek in een notendop. Maar de samenvatting van onze geloofsleer, toch ook in één kernachtige zin te vatten, vind je niet zo vaak op tegeltjes. Hij is te vinden in 1 Korinthiërs 3: 11 en luidt, in de moderne vertaling: "... niemand kan een ander fundament leggen, dan er al ligt – Jezus Christus zelf". Of, ons meer vertrouwd, "Daer en magh gheen ander Fundament gelegd worden behalve dat er gheleyt is, het welke is Christus Jezus." En Menno Simonsz ontleende hieraan de titel van zijn belangrijkste werk, in de wandeling het *Fondamentboek* genoemd.

*

Hoe belangrijk dat fundament is, bleek mij op een keer, dat ik gids was bij één van de open (monumenten-)dagen van onze kerk. Gewoonlijk laten wij eenieder vrij om rond te kijken, geven we ze wat informatie in de hand, en wachten verder de vragen af. Sommige mensen gaan even later met een groet de deur uit, maar anderen beginnen een gesprek. Zo'n gesprek gaat dan al snel over méér dan het gebouw: het gebeurt maar zelden dat ze niet beginnen over hun eigen ervaringen met hun Christelijke (of andere) achtergrond, hun kerk, of hun geloofsontwikkeling. Zo had ik er eens één, die mij begon uit te vragen over De Doperse Leer – zo klonk het tenminste. Ik beschreef steeds netjes mijn eigen opvattingen, waarbij ik benadrukte dat geloven bij ons vrij was, dus dat anderen er anders over konden denken. Zijn vragen volgden de catechismus van zijn eigen kerk, ik vermoed de Katholieke. Keer op keer moest ik hem aan iets herinneren, dat ik eerder gezegd had: over het symbolisch duiden van de sacramenten, over de gemeenschap als kerk, over de doop. Keer op keer hernam hij zijn eigen gedachtenlijn. Keer op keer voelde ik mij ook genoodzaakt om te zeggen: nee, als u het wilt volgen moet u echt helemaal omdenken. Tenslotte – het was een kwartier na sluitingstijd – kwam hij terug bij zijn eerste conclusie: die arme ongedoopte kindertjes, die werden door ons toch maar in de kou gezet (mijn woorden). Mijn antwoord: “Maar de kerk is bij ons geen heilsmiddel.” verbijsterde hem zo, dat hij het opgaf. De blik in zijn ogen daarop zal ik nooit vergeten. Hij zag niet alleen een dolende geest voor zich, hij leek zelf ook totaal alle stuur kwijt. Waarom? Omdat dit knaagde aan het fundament van zijn geloof, en ik dat durfde uit te spreken. Had hij misschien zelf ook al eens zo iets vermoed, maar zich de vraag niet durven stellen? Had hij protestanten nooit als volwaardige gelovigen kunnen beschouwen, en had hij er nu één gevonden, die dat niet toeliet? Er behoort moed toe, je eigen woorden en daden te toetsen aan je eigen geloof. Ik durf bijna niet te veronderstellen, dat er iemand onder u is, die dat laatste niet uit eigen ervaring kan onderschrijven. Dat hoeft niet altijd dramatisch te zijn. Wie heeft er niet de laatste tijd gedacht, dat dat bidden ‘in de binnenkamer’ toch niet hetzelfde is als het bidden met gelijkgezinden in een Christelijke gemeenschap? En zijn er niet velen onder ons, die vroeger hebben verlangd naar rust en stilte, maar die de rust en de stilte, nu die ons opgelegd zijn, maar moeilijk kunnen verdragen? Nee, je leven en je geloof zijn niet altijd met elkaar in harmonie. Toch is er een fundament.

*

Jezus als de Messias, dat is òns fundament, schrijft Paulus, en wij zeggen het hem na. Moeilijk? Ja, het begrip zelf is mysterieus en ongrijpbaar, voor mij althans. Maar Paulus geeft ons de gebruiksaanwijzing erbij: We moeten hierop voortbouwen. Niet blijven staan op het fundament, maar doorbouwen, met alles wat we in ons hebben. Hout, steen, leem, edelstenen. Uit de moderne vertaling zou ik denken, dat dat bouwwerk ons zelf betreft. Dat wij dat zelf zijn, met huid en haar. Dat het dus een uitnodiging is om te ‘werken aan jezelf’, op z’n hedendaags gezegd. In vroeger eeuwen dacht men niet zo sterk in individuen. Dan ging het om de gemeenschappelijke verbanden, dus ging het, wat betreft het geloof, over De Kerk met hoofdletters, dat is de Oecumene, alle levende gelovigen bij elkaar. Zo dacht mijn gesprekspartner, in die richting dacht Menno Simons waarschijnlijk ook, toen hij zijn best deed om een geloofsleer neer te leggen, waarin zijn broeders en zusters zich konden verenigen. En dan komen bij hem de beide opvatting mooi samen: wij, de kerk, een verzameling individuen, een geheel op grond van onze geloofsovertuiging, maar allen mensen, geen goden. De kerk is mensenwerk.

*

Daardoor vinden we het ook zo moeilijk, om uit te leggen, waarom het belangrijker is, dat kerken open mogen zijn ondanks Corona, dan dat theaters worden opengesteld.

Waarom is het dan toch zo? Waarom is het toch zo belangrijk, dat wij bij elkaar kunnen zijn, met elkaar kunnen communiceren, hechte banden kunnen vormen, kunnen groeien en bloeien als gemeenschap, niet elk voor zich, maar als geheel? Dat probeert Johannes uit te leggen: Jezus is als het ware de wijnstok, wij zijn de ranken. Zo dragen we vrucht, niet als rank, maar als één druivenplant. De ranken worden allemaal gevoed door die Ene. Dat geldt niet voor de theaters.

We kunnen dit niet geloven zonder een vertaalslag te maken, en dat hoeft ook niet. Jezus sprak in metaforen omdat hij wel wist dat de waarheid nooit zo eenduidig is, als het op een bepaald moment

in de tijd lijkt. Dus wij mogen het verhaal vertalen naar onze eigen situatie. Daarbij komen we vragen tegen, die ik hier niet definitief voor alle tijden kan beantwoorden, al geef ik een handreiking.

Jezus heeft zijn 'leven' te danken aan de Vader, de wijngaardenier. Betekent dat dat wij niet direct gevoed kunnen worden door die Vader? Voor mij voelt dat vreemd, maar misschien heeft u er geen moeite mee.

Hoe staat dit nu in verhouding tot het fundament, waar Paulus van spreekt? Jezus als het fundament, waarop wij voortbouwen? Ik denk, dat beide beelden naast elkaar kunnen bestaan, ook in ons, ook met betrekking tot ons geloofsleven, en dus ook met betrekking tot onze kerk, onze geloofsgemeenschap.

Daarom wil ik besluiten met deze oproep: vergeet nooit, dat het leven je geschonken is door de Vader. Vergeet nooit, dat je leven gevoed wordt door Jezus. En vergeet nooit dit: als je stevig staat op dat fundament, dan zàl je goede vruchten voortbrengen, je leven lang. Al ben je je er zelf niet van bewust, ze zullen er zijn, en de wijngaardier weet dat. Je zult magere jaren kennen en jaren van vruchtbaarheid en overvloed. Met die vruchten zal je iets bouwen, samen met anderen. Zichtbaar, of onzichtbaar, het zal er zijn. Dat bouwen is een daad, die luider zal spreken dan welk woord ook, dat gezegd is, of ooit gezegd zal worden. Tot zegen van ieder, en tot eer van de Vader en de Zoon. Dat het ook u, die dit leest, tot zegen moge zijn.

[Hier zou u een moment stilte kunnen betrachten en het Onze Vader bidden in de u vertrouwde vorm]

Lied 823 Gij hebt, o Vader van het leven

[tekst Jan Wit, melodie Auf dich, mein Vater, will ich hoffen]

Gij hebt, o Vader van het leven
De aarde aan de mens gegeven
het land, de zee is zijn domein.
Gij hebt hem aan het woord doen komen
Om tussen werk'lijkheid en dromen
Getuige van uw geest te zijn

O God, wij bouwen als ontheemden,
Wij wonen en wij blijven vreemden,
Bestemd voor hoger burgerrecht.
Wil ons, o koning der getijden,
Een woning in de stad bereiden
Waar Gij het fundament van legt.

Zegenwens

Ik wens allen die deze dienst bijwonen, waar ze zich ook bevinden, op welk tijdstip zij deze ook lezen, en in welke situatie zij ook verkeren, heil en zegen toe voor de komende week.

De Heer zegene u en hij behoede u

De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig

De Heer verheffe zijn aangezicht over u

En geve u vrede
